

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhen ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhen ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen (E 11/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Maria Westerman, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Markus Piha, Luonnonvarakeskus
- kenttäjohtaja Timo Leskinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- suojelu- ja tutkimusjohtaja Teemu Lehtiniemi, BirdLife Suomi ry
- asiantuntija Jari Myllykoski

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen riistakeskus
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Metsästäjäläitto
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Ruokavirasto

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Valtioneuvoston selvityksen tavoitteena on muodostaa Suomen ennakkovaikuttamislinjauksia valkoposkikihanhien (*Branta leucopsis*) ja merimetson (*Phalacrocorax carbo*) suojelutarpeen tarkistamiseen lintudirektiivissä (2009/147/EC) sekä valkoposkikihanhien osalta Bernin sopimuksessa (Yleissopimus Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta).

Suomessa valkoposkikihanhien ja merimetsoon liittyvät haasteet johtuvat lintudirektiivin poikkeussääntelyn tiukasta tulkinnasta kansallisessa oikeuskäytännössä. Ruotsiin, Viroon tai Tanskaan verrattuna Suomi ei ole tiukemman kansallisen oikeuskäytännön vuoksi pystynyt hyödyntämään lintudirektiiviin sisältyvää joustoa, johon komissio päivitettävänä parhaillaan olevassa lintudirektiiviä koskevassa ohjeistuksessaan viittaa. Komission mukaan poikkeuslupaperusteinen harkinta tarjoaa riittävän jouston lajien aiheuttamien vahinkojen ratkaisemiseksi.

Ko. lajien aiheuttamien viljelys- ja kalastusvahinkojen ratkaisemiseksi Suomessa tarvitaan kannan säätelyä, joka on toteutettavissa vain ko. lajeja metsästäväällä. Nykyisten lintudirektiivistä tehtyjen tulkintojen mukaan poikkeuslupia ei ole mahdollista käyttää valkoposkikihani- tai merimetsokantojen vähentämiseen. Kantojen vähentäminen edellyttäisi lajien lisäämistä lintudirektiivin liitteeseen II/A tai II/B. Tästä syystä Suomi ehdottaa, että valkoposkikihani ja merimetsa siirretään lintudirektiivin liitteeseen II/B eli metsästettävien lajien luetteloon, joissa on jäsenvaltiokohtainen poikkeus.

Lintudirektiivin liitteiden muutos valkoposkikihanhien osalta perustuu lintudirektiivin 15 artiklaan, jonka mukaan on hyväksyttävä muutokset, jotka ovat tarpeen liitteiden I ja V mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.

Valtioneuvoston kanta

Hallitusohjelman mukaan tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkikihanhien osalta poistetaan, ja lajit siirretään metsästyslain piiriin. Huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta. Poikkeuslupala haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.

Suomi pitää tärkeänä, että runsastuneiden valkoposkikihanhien ja merimetson osalta komissio tarkastelee lintudirektiivin liitteiden muuttamistarvetta tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa lintudirektiivin 15 ja 16 artiklojen edellyttämällä tavalla vastaavasti kuin luontodirektiivin 19 artiklan osalta erityisesti suden ja muiden suurpetojen osalta, kuten niitä koskeissa E-kirjeissä E 17/2024 vp ja E 18/2024 vp on linjattu.

Suomi ehdottaa, että Bernin sopimusta valkoposkikihanhien osalta muutetaan siten, että laji poistetaan Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) ja sen jälkeen laji siirrettäisiin lintudirektiivin liitteeseen II/A (EU:n alueella metsästettävät lajit) ja poistettaisiin samalla liit-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp

teestä I (lajille perustettava Natura -alueita). Lintudirektiivin liitteeseen II lisättäisiin myös merimetso.

Vaihtoehtoisesti Suomi esittää, että valkoposkihanhi ja merimetso siirretään Suomen osalta lintudirektiivin liitteeseen II/B eli liitteeseen, jossa lajien metsästys on sallittua niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta.

Suomi pitää tärkeänä, että lintudirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä valkoposkihanhen ja merimetson osalta tarkastellaan niin, että se mahdollistaisi liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä joustavammin. Suomi hakee valkoposkihanhen ja merimetson metsästykseen ratkaisua, jossa metsästyksellä voitaisiin vaikuttaa ko. lintulajien kantoihin. Ratkaisuun voidaan päästä useammalla eri vaihtoehtoisella tavalla. Lintukantojen erityisen vahvan rajat ylittävän luonteen vuoksi Suomi pitää kannatettavana myös Euroopan unionin toimia AEWA:n (Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimus) roolin vahvistamiseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valtioneuvoston selvitys koskee Suomen ennakkovaikuttamista EU:n lintudirektiivin muuttamiseen. Valtioneuvosto ehdottaa, että valkoposkihanhi poistetaan Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) ja siirretään lintudirektiivin liitteeseen II/A (EU:n alueella metsästettävät lajit). Samalla valkoposkihanhi ehdotetaan poistettavaksi liitteestä I (lajille perustettava Natura-alueita). Merimetso ehdotetaan lisättäväksi liitteeseen II/A. Vaihtoehtoisesti valtioneuvosto esittää, että valkoposkihanhi ja merimetso siirretään Suomen osalta lintudirektiivin liitteeseen II/B eli liitteeseen, jossa lajien metsästys on sallittua niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta pitää tärkeänä, että lintudirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä tarkistetaan niin, että se mahdollistaa liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä joustavammin. Valiokunta on puoltanut vastaavaa tarkastelua suurpetojen suojeluasemaan liittyvässä lausunnossaan (MmVL 10/2024 vp — E 17/2024 vp ja E 18/2024 vp), jossa se totesi, että Bernin sopimuksen ja luontodirektiivin liitteitä tulee tarkastella dynaamisesti tieteelliseen ja tekniseen tietoon perustuen. Valiokunnan näkemyksen mukaan komission tulee tarkastella myös lintudirektiivin lajien suojelutarvetta dynaamisesti peilaten ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon kunkin lajin osalta.

Tausta

Valtioneuvoston selvityksen mukaan Suomi hakee valkoposkihanhen ja merimetson metsästykseen ratkaisua, jossa metsästyksellä voitaisiin vaikuttaa kyseisten lintulajien kantoihin. Ratkaisuun voidaan päästä useammalla eri vaihtoehtoisella tavalla. Lintukantojen erityisen vahvan rajat ylittävän luonteen vuoksi valtioneuvosto pitää kannatettavana myös Euroopan unionin toimia AEWA:n (Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimus) roolin vahvistamiseksi.

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp

Valiokunta pitää perusteltuna ehdotettua mallia, jossa valkoposkihanhen ja merimetson kantoihin päästään vaikuttamaan Bernin sopimuksen ja lintudirektiivin muutosten myötä. Suurpedoista suden suojelutason muuttaminen on edennyt varsin nopeasti niin Bernin sopimuksen kuin luontodirektiivin muutoksen kautta. Valiokunnan sitoutuminen tarvittavien muutosten kansalliseen edistämiseen on vahva (MmVL 9/2025 vp — E 27/2025 vp ja MmVM 1/2025 vp — HE 21/2025 vp).

Valiokunta korostaa, että valkoposkihanhen metsästystä koskevan kansalaisaloitteen yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II. Samassa yhteydessä eduskunta edellytti, että lintudirektiivin 9 artiklassa säädettyjä poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden. Lisäksi eduskunta edellytti, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhen hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhen haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö. Ennen aluehallintouudistusta vallitsevaan tilanteeseen liittyen eduskunta edellytti, että valkoposkihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan. (EK 42/2022 vp — KAA 3/2020 vp).

Eduskunnan kannanotot ovat heijastuneet pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan, jonka mukaan elinvoimaisten lajien, kuten merimetso ja valkoposkihanhi, tarpeettomat metsästysrajotukset poistetaan. Lajit siirretään metsästyslain (615/1993) piiriin ja huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta. Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää. Valiokunnan näkemyksen mukaan valtioneuvoston kanta toteuttaa hallitusohjelman linjauksia ja, jos liitteiden muuttaminen hyväksytään, johtaa kaikkien siinä esitettyjen tavoitteiden toteutumiseen mukaan lukien mahdollisuus metsästettyjen yksilöiden lihan hyödyntämiseen.

Valtioneuvoston selvityksen ja asiantuntijakuulemisessa esiin tulleiden seikkojen perusteella on ilmeistä, että suomalaisessa oikeuskäytännössä omaksuttujen lintudirektiivin tulkintojen mukaan valkoposkihanhen ja merimetson kuoliaaksi ampuminen ei ole mahdollista lintudirektiivin 9 artiklan mukaista poikkeuslupajärjestelmää hyödyntämällä. Poikkeuslupia ei ylipäättään ole mahdollista käyttää valkoposkihanhi- tai merimetsokantojen vähentämiseen. Kantojen vähentäminen edellyttää lajien lisäämistä lintudirektiivin liitteeseen II/A tai II/B. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että valkoposkihanhen maataloudelle ja merimetson kalastukselle aiheuttamia vahinkoja voidaan tehokkaasti vähentää vain niiden kantaa rajoittavan metsästyksen avulla. Kotimaisen huoltovarmuuden turvaamiseksi on samalla tarpeen huolehtia lajien ruuantuotannon aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta. Lajien siirtyessä metsästettäväksi lajiksi myös niihin sovellettava korvausjärjestelmä tulee tarkasteluun.

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp

Valkoposkikihanhien aiheuttamat vahingot

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että valkoposkikihani on nykyisin Euroopan runsaslukuisin hanhilaji. Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) arvion mukaan valkoposkikihanhien populaatio on elinvoimainen. Sen ylivoimaisesti suurin osapopulaatio on Venäjän arktisen alueen pesimäkanta, jonka kanta-arvio on 1,5 miljoonaa yksilöä. Populaation kokonaisyksilömäärästä aikuisia pesiviä pareja on arvioitu olevan noin 550 000, kun populaation suotuisan suojelutason viitearvon on arvioitu olevan 113 000 pesivää paria. Aikuisia pesiviä pareja on noin 4,9 kertaa enemmän kuin suotuisan populaatiokoon viitearvo. Populaatio kasvaa 8—10 prosentin vuosivauhtia, eikä tiedossa ole tekijöitä, jotka hillitsisivät populaation kasvua. Sen seurauksena lajin talvehtimis- ja ruokailualueet laajenevat entisestään.

Osa Venäjän arktisen alueen pesimäkannasta pysähtyy ruokailemaan Kaakkois-Suomen pelloilla. Kevät- ja syysmuuton aikaisesta ruokailusta aiheutuu laajoja vahinkoja Suomen maataloudelle. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin, että valkoposkikihani aiheuttaa vahinkoja talvehtimisalueillaan ja koko muuttoreitin varrella. Maatalousalueilla ruokailevien hanhilajien talvehtiminen ja muutto koskettaa Suomen lisäksi useita EU-maita ja Norjaa. Muista maista saadut tulokset osoittavat, että hanhilajien laidunnus pienentää ensimmäistä satoa kansallisella ja paikallisella tasolla noin 40—50 prosenttia. Samalla tutkimukset osoittavat, että valkoposkikihanhien määrän kasvu on suoraan sidoksissa niiden aiheuttamien vahinkojen perusteella maksettujen korvausten määrään. Suomessa vastaavaa tutkimusta ei ole tehty, mutta Suomen kautta muuttavien hanhiin lukumäärän kasvaessa niiden aiheuttamista satovahingoista maksettavien korvausten määrä on tasaisesti kasvanut. Kuluvalla vuosikymmenellä vahingot ovat vuosittain koskeneet noin 5 000 —10 000 hehtaaria maatalousmaata.

Tilanne on huolestuttava paitsi huoltovarmuuden, erityisesti kotimaisen rehuntuotannon ja kotieläintalouden kannalta, myös Suomen strategisen autonomian tavoitteiden kannalta. Kotimaisen valkuaisomavaraisuuden edistäminen on useissa yhteyksissä tunnistettu tavoite. Valkoposkikihanhien aiheuttavat vahinkoja myös kotimaisten valkuaiskasvien, kuten härkäpavun ja herneen tuotannolle. Hanhiin laidunnuksen aiheuttamien menetysten vuoksi viljelijät ovat muuttaneet toimintaansa. Esimerkiksi syysviljojen kasvatuksesta on jouduttu luopumaan jatkuvien vahinkojen vuoksi. Valiokunnan käsityksen mukaan edellä kuvattu kotimaiselle kasvituotannolle kestävä tilanne osoittaa, että vahinkojen rajoittamiseksi tarvitaan kannan säätelyä. Nykyinen poikkeuslupajärjestelmä ei tätä mahdollista. Lisäksi tarvitaan kattavaa maataloudelle aiheutuvien vahinkojen korvausjärjestelmää.

Poikkeuslupajärjestelmässä valkoposkikihanhien maataloudelle aiheuttamien vahinkojen torjuntaan on käytettävissä passiivisia ja aktiivisia keinoja. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että passiiviset keinot koetaan tehottomiksi. Aktiiviset keinot, kuten karkottaminen käsilaserilla ja paukkupatruunoilla, taas ovat kalliita, sillä ne vaativat ihmisen työpanosta. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty erilaisia näkemyksiä siitä, onko kuoliaaksi ampuminen paukkupatruunoita tehokkaampi karkotuskeino. Pohjois-Karjalassa toteutetussa tutkimuksessa näiden keinojen välillä ei havaittu eroa karkotuksen tehossa. Tutkimus viittaa siihen, ettei satunnaisesti tehdyllä kuolettavalla karkotuksella ole vaikutusta sen enempää kuin paukkupatruunalla tehdyllä karkotuksella. Oikeuskäytännössä asia on tulkittu niin, että paukkupatruunalla ampuminen on lintudirektiivin 9 artiklassa tarkoitettu muu tyydyttävä ratkaisu. Näin ollen lintujen kuoliaaksi

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp

ampuminen on estynyt myös syksyllä. Keväällä kuoliaaksi ampuminen ei ole ollut mahdollista, eikä edes äänikarkottimia voida käyttää. Toiminta olisi kiellettyä pesimälinnuston häirintää. Tilanne on kaikin tavoin epätydyttävä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, etteivät lintudirektiivin 9 artiklan mukaisia poikkeuslupia koskevat rajoitukset ja oikeuskäytäntö tule sovellettavaksi siinä tilanteessa, että valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II/A tai II/B, jolloin metsästys tulee mahdolliseksi koko EU:n alueella (liite II/A) tai liitteessä II/B mainituissa jäsenvaltioissa. Siirron myötä valkoposkihanhi muuttuu metsästyslain piiriin kuuluvaksi metsästettäväksi lajiksi. Tällöin kannan säätely syksyisin tulee mahdolliseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan metsästys merkitsee myös mahdollisuutta karkottaa hanhia nykyistä tehokkaammin metsästäjien toimesta. Metsästyksen toteuttaminen ei edellytä viljelijän työpanosta tai yhteiskunnan rahoittamaa resurssia. Metsästetyn linnun hyödyntäminen tulee mahdolliseksi, mikä lisää metsästäjien motivaatiota. Kannan säätely ei edellytä muun tyydyttävän ratkaisun selvittämistä tai lajin aiheuttaman haitan todistelua. Valiokunta pitää välttämättömänä direktiivin muutoksen pikaista etenemistä.

Merimetson aiheuttamat vahingot

Merimetso on Suomessa luokiteltu elinvoimaiseksi vuoden 2019 IUCN:n uhanalaisuusarvioinnissa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, ettei hyvin kohdennettu ja rajattu metsästys todennäköisesti vaikuta kannan elinvoimaisuuteen. Merimetso on yleispeto, joka käyttää ravinnokseen sellaisia kaloja, joita on runsaasti ja helpoiten saatavilla. Koko Suomen merialueet kattavassa tutkimuksessa ahven muodosti 19,5 prosenttia merimetson ruokavaliosta. Muita talouskaloja se käyttää hyvin vähän. Kalastukselle ja vesiviljelylle merimetso kuitenkin aiheuttaa suoria tappioita ja lisäkustannuksia vahinkojen torjunnasta.

Tuoreessa merimetson suoria vaikutuksia koskevassa tutkimuksessa todettiin, että kalankasvatukselle aiheutuneita tappioita voidaan tehokkaasti torjua suojaustoimenpiteillä. Niiden asennus ja ylläpito maksaa. Rysäkalastuksessa siirtyminen avorysistä pohjarysiin vähentää merkittävästi vahingon esiintyvyyttä, mutta vaatii investointeja. Varsinaisesti merimetson aiheuttamia välillisiä vaikutuksia kalastukseen ei tuossa yhteydessä selvitetty. Itämerellä tehty tutkimus viittaa kuitenkin siihen, että merimetsot voivat vaikuttaa paikallisen kalakannan kokoon ja pienentää erityisesti ahvenen saalismääriä. Vaikutukset ovat kuitenkin alueellisesti varsin rajattuja ja voimakkuudeltaan vaihtelevia. Alueilla, joissa kalakanta on heikko ja merimetsojen määrä on suuri, ja joissa harjoitetaan ammattikalastusta, merimetsojen vaikutus saattaa olla merkittävä. Valiokunta toteaa, että tämä näkemys saa tukea kalatalouden elinkeinoja edustavien tahojen lausunnoista.

Merimetsojen aiheuttamat taloudelliset vahingot suomalaiselle kalataloudelle ovat merkittäviä ja kasvaneet viime vuosina. Erityisesti rannikkokalastajat ja vesiviljelijät kokevat lintujen aiheuttamat haitat arjessaan. Merimetsojen aiheuttamat saalisvahingot ovat myös merkittäviä. Vuonna 2023 merimetsojen ilmoitettiin vahingoittaneen noin 23 tonnia kalaa, mikä on noin viisi tonnia enemmän kuin edellisellä vuonna. Vahinkoja raportoitiin erityisesti Selkämeren-Merenkurkun alueella, mutta myös Suomenlahdella, Saaristomerellä-Ahvenanmerellä ja Perämerellä. Valiokunnan käsityksen mukaan kalataloudelle aiheutuneisiin vahinkoihin tulee suhtautua vakavasti. Sen saaman selvityksen mukaan oikeuskäytäntö on hiljattain tiukentunut merimetson kohdalla niin, että merimetsojen karkottaminen kuoliaaksi ampumalla estyy kokonaan. Näin ollen myös-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp

kään kuoliaaksi ampuminen ei ole mahdollista edes syksyllä. Merimetson kalastukselle aiheuttamia vahinkoja ei tällä hetkellä korvata. Tilanne on heikentynyt merkittävästi kalastuelinkeinon kannalta. Valiokunta katsoo, että käsillä olevassa tilanteessa tarvitaan kalastusalan kaipaama lain-säädäntöön perustuva ratkaisu, joka salli merimetson kannan rajoittamisen metsästyksen avulla.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 15.5.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk

jäsen Tiina Elo vihr

jäsen Ritva Elomaa ps

jäsen Veronika Honkasalo vas

jäsen Janne Jukkola kok

jäsen Antti Kangas ps

jäsen Teemu Kinnari kok

jäsen Milla Lahdenperä kok

jäsen Piritta Rantanen sd

jäsen Timo Suhonen sd

jäsen Eerikki Viljanen kesk

jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Euroopan unionin lintudirektiivin (E 11/2025 vp) tarkoitus on Euroopan Unionin alueella luonnonvaraisesti elävien lintujen suojelu. Luontokato etenee edelleen ja monien lajien tilanne myös Euroopassa heikkenee. Näissä olosuhteissa lintudirektiivin tehtävien muutosten kärki tulisi olla suojelutilanteen parantaminen ja uhanalaistuneiden lajien suojelun vahvistaminen. Valitettavasti esitykset lintudirektiivin muutoksiin keskittyvät heikennyksiin. Kun huomioidaan Euroopan linnuston heikko tila, Suomen vaikuttamisen painopisteen tulisi olla uhanalaisen lajiston parempi suojelu.

Kyse on myös lintudirektiivin olemassaolon oikeutuksesta ja hyväksyttävyydestä. Siksi lintudirektiivin liitteiden tulisi heijastaa lintujen uhanalaisuuden tilannetta. Ajantasainen listaus suojeltavista lajeista auttaisi turvaamaan perustarkoituksen, joka direktiivillä on. Samoin ajantasainen lajien listaus auttaisi kohdentamaan suojelutoimia uhanalaisten lajien suojeluun todellisen tarpeen mukaan.

Valkoposkihanhen osalta lajin kannan tilanne on merkittävästi erilainen kuin mitä se oli lintudirektiiviä laadittaessa vuosikymmeniä sitten. Lajin kanta on vahvistunut merkittävästi ja myös asiantuntija-arvioiden mukaan kanta kestäisi lisääntyvän metsästyksen. Tätä taustaa vasten pidämme hyväksyttävänä valkoposkihanhen siirtämistä lintudirektiivin liitteeseen II. Merimetson liitesiiirtoa emme katso perustelluksi. Valkoposkihanhen liitesiiirron kanssa tulisi samanaikaisesti ehdottomasti tehdä uhanalaistuneiden lajien päivittäminen liitteeseen I.

Pääosa valkoposkihanhen kokonaiskannasta muuttaa Suomen kautta pysähtyen ruokailemaan etenkin itäsuomalaisille pelloille aiheuttaen merkittäviä viljelyvahinkoja etenkin keväisin. Koska laji on lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltava laji, on viljelyvahingot korvattu luonnonsuojelun määrärahoista. Viime vuosina korvaus- ja karkotuskulut ovat olleet 2—4 miljoonaa euroa. Koska lajin kanta on todellisuudessa elinvoimainen, ei luonnonsuojelun niukkojen määrärahojen kohdistaminen tähän ole luonnon monimuotoisuuden edistämisen näkökulmasta perusteltua. Jatkossa viljelyvahinkojen korvaukseen tarvitaan muuta kuin luonnonsuojeluun tarkoitettua rahoitusta.

On huomattava, että valkoposkihanhen liitesiiro ei yksistään ole toimiva ratkaisu hanhien aiheuttamiin vahinkoihin. Liitesiiirron jälkeenkin valkoposkihanhen metsästyksessä on noudatettava muutto- ja pesimäaikaan liittyviä rajoituksia. Olennaista haittojen ennaltaehkäisyyn kannalta on varmistaa toimivat ja riittävät lintupellot etenkin kevään muuttoaikojen osalta. Ilman, että linnuilla on paikkaa mihin ne voivat siirtyä ruokailemaan aiheuttamatta viljelyvahinkoja, ei metsästyksellä tapahtuvalla karkotuksellakaan ole vaikuttavuutta.

Merimetson kanta on kasvanut, mutta se ei ole millään lailla valkoposkihanheen verrattavalla tasolla. Itämeren osalta on tärkeää huomioida, että merimetso onnistuttiin metsästyksellä 1900-luvun alkuun mennessä jo kertaalleen kokonaan hävittämään Itämeren alueelta. Merimetsolle on olemassa jo merkittävä määrä erinäisiä poikkeuslupia, joilla haittoja minimoidaan. Lisäksi on tär-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2025 vp
Eriävä mielipide

keää huomioida, että merkittävä osa Suomen alueella etenkin syksyisin tavattavista merimetsoista on läpimuuttajia. Näin ollen kohdistamalla metsästystä näihin yksilöihin ei saada vaikutusta Suomessa pesiviin merimetsoihin.

Valkoposkihanhen ja merimetson sijaan keskeinen huomio olisi nyt kiinnitettävä uhanalaistuneisiin lajeihin siirtämällä niitä lintudirektiivin suojan piiriin. Lajeja, joista tulisi aloittaa ovat punasotka (*Aythya ferina*), tukkasotka (*Aythya fuligula*), jouhisorsa (*Anas acuta*), töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*) ja kuovi (*Numenius arquata*), jotka kaikki ovat EU:n alueella uhanalaisia.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan vaan ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15.5.2025

Tiina Elo vihr
Veronika Honkasalo vas